

речовини, яка в твердому стані може мати два типи внутрішньої структури, – кристалічну і аморфну, причому в першому випадку ця субстанція прозоріша, ніж в другому. Позаду чутливого шару знаходиться той, що відбиває, так що при зчитуванні лазерний промінь відбивається від кристалічних ділянок сильніше, ніж від аморфних. При нагріві до певної температури і подальшому охолодженні робоча речовина кристалізується, проте якщо її нагрівати до більш високої температури, то, остигаючи, воно переходить в аморфний стан. Області з кристалічною структурою, подібно до металізованого шару в лунках звичайного CD або CD-R, відбивають промінь лазера, а не кристалізовані області поглинають промінь.

Коли дивишся на не повністю записаний CD-R, область з інформацією виглядає темнішою і вона легко помітна. Отже, навіть при зовнішньому огляді компакт-диску можна сказати, записаний він чи ні.

Отже, якщо дивитися на технології записів аудіовізуальної інформації на носії, то можна з впевненістю сказати, що такі носії під час запису зовнішньо міняються, і в ряді випадків такі видозміни можна побачити наочно. Ось чому, вітчизняний законодавець цілком обґрунтовано відніс магнітні, електронні та інші носії інформації, які містять аудіовізуальну інформацію до речових доказів.

Отже, вказана класифікація речових доказів за характером відтворення доказової інформації повинна показати специфіку використання речових доказів із статичною інформацією та речових доказів із динамічною інформацією під час розгляду та вирішення цивільної справи. Під специфікою використання слід розуміти особливість використання даних видів речових доказів під час збору та дослідження таких носіїв аудіовізуальної інформації, а також оцінки статичної та динамічної доказової інформації.

1. *Треушников М. К. Судебные доказательства / Треушников М. К. – [изд. третье, испр. и доп.]. – М.: Городец, 2004. – С. 95.* 2. *Курс гражданского процесса: учебник / [Комаров В. В., Бигун В. А., Баранкова В. В. та ін.]; за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011. – С. 508-509.* 3. *Короткий С. А. Аудио- и видеозаписи как средства доказывания в гражданском процессе: дисс. ... канд. юрид. наук / Короткий С.А. – М., 2010. – С. 23.* 4. Там же. – С. 25.

УДК 347.426.4

**А. А. АФЯН**

## **ПРОБЛЕМАТИКА СТАНОВЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ НА ПРИКЛАДІ ЗАЗНАЧЕННЯ СЕКТ**

*Стаття присвячена проблематиці становлення та захисту прав на географічні зазначення. Зокрема, у статті вперше зведено для аналізу не групу зазначень, права на які охороняються як одна правова категорія, а взято одне зазначення і прослідковано*

---

© АФЯН Артем Артурович – здобувач кафедри цивільного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

історію його введення у систему права на різних правових підставах. Об'єктом дослідження є унікальна історія захисту прав на зазначення *Sekt*. Це – німецький термін для позначення деяких видів ігристого вина.

Позначення виникло завдяки штучно створеному вакууму на ринку для назви товару, який, в свою чергу, зобов'язаний своїй появі запозиченню технології. Захист права на дане позначення пройшов всі можливі стадії: закріплення на рівні державних стандартів, спроба зайняти свою нішу через географічні зазначення та буремні принади торгових марок. Аналіз даних процесів проявляє проблеми правової природи прав на географічні зазначення.

**Ключові слова:** географічні зазначення, зект, *sekt*, *krımsekt*.

#### **Афян А.А. Проблематика становлення и защиты географических обозначений на примере обозначения SEKT**

Стаття посвячена проблематике становлення и защиты прав на географические обозначения. В частности, в статье впервые взята для анализа не группа обозначений, права на которые охраняются как одна правовая категория, а взято одно обозначение, и прослежена история его введения в систему права по разным правовым основаниям. Объектом исследования является уникальная история защиты прав на указание *Sekt*. Это – немецкий термин для обозначения некоторых видов игристого вина.

Обозначение возникло благодаря искусственно созданному вакууму на рынке для названия товара, который, в свою очередь, обязан своему появлению заимствованию технологии. Защита права на данное обозначение прошло все возможные стадии: закрепление на уровне государственных стандартов, попытка занять свою нишу через географические обозначения и методы торговых марок. Анализ данных процессов проявляет проблемы правовой природы прав на географические обозначения.

**Ключевые слова:** географические обозначения, зект, *sekt*, *krımsekt*.

#### **Artem Afian. Problematic of creation and protection of geographical indications on the example of indication SEKT**

The article is devoted problematic of creation and protection of rights on geographical indications. In particular, at first not group of indications is taken for an analysis rights on which are guarded as one legal category. But one indication is taken, and history of its introduction is traced to the law system on different legal grounds. A research object is unique history of rights protection on indication of *Sekt*. It is the German term for denotation of some types of sparkling wine.

Indication arose up due to the artificially created vacuum at the market for the name of commodity, which, in same queue, is under an obligation the appearance borrowing of technology. Securing of right for this indication passed all possible stages: fixing at the level of official standards, attempting to occupy the niche through geographical indication and trademark methods. The analysis of these cases shows the problems of legal nature of rights on geographical indications.

**Key words:** geographical indications, *sekt*, *krımsekt*.

Займаючись проблемами прав на географічні зазначення, одним із перших, і найважливішим для подальшої наукової роботи, було викриття хибності твердження про те, що географічні зазначення захищають інтереси споживачів. Власне кажучи, подібна теза укріплюється більшою мірою науковими працями та аналітичними статтями, ніж нормами законодавства та судовими справами. Інтереси споживачів тільки опосередковано простежуються в обмежувальних та забороняючих механізмах. Так, зокрема, право асоціацій споживачів на реєстрацію географічних зазначень, яке притаманно як європейському так і українському законодавству, лишається невиконаним.

ристаним. Питання якості товарів, які, начебто, зумовлені особливостями певної місцевості, також не є вирішальними у процесах виникнення географічних зазначень. Насправді ж споживачі не відіграють жодної ролі у становленні та розвитку правової категорії географічних зазначень, окрім тієї, що репутація серед споживачів щодо певного зазначення є об'єктом привласнення за допомогою даного об'єкту права. Географічні зазначення створюються та захищаються виключно як механізм утримання або завоювання ринку, де окреме зазначення для товарів володіє певною репутацією.

Невелика, порівняно з іншими об'єктами інтелектуальної власності, кількість об'єктів та спорів щодо них не дають достатнього поля для системних досліджень. Тому я спробую довести викладені вище тези на прикладі найяскравішої, як на мене, історії становлення географічного зазначення.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що в ній вперше зведено для аналізу не групу зазначень, права на які охороняються як одна правова категорія, а взято одне зазначення і прослідковано історію його введення у систему права на різних правових підставах. Об'єктом дослідження є унікальна історія захисту прав на зазначення Sekt.

### **Назва вкрадена та принесена на кінчиках багнетів**

Sekt (Зект) – це зазначення має бути знайоме поціновувачам ігристих вин. Значно поступаючись шампанському за поширенням, це німецьке вино здатне прикрасити собою стіл. Зект німецький термін для позначення деяких видів ігристого вина. Більшість видів Зекту (близько 95 %) виробляється методом Шарма, більша частина Зекту виробляється згідно традиційного методу. Дешеве ігристе вино, виготовлене за допомогою додавання CO<sub>2</sub> називалося спершу не Зект, а Шаумвайн (німецька переклад цього виду вина буквально «пінисте вино»), напівігристе вино називається Перлвайн. Близько 90 відсотків Зекту виробляється з імпортованих вин Італії, Іспанії та Франції. Зект, що позначається як Німецький Зект, виробляється виключно з німецьких сортів винограду, а Зект БА (Найкраща якість відповідно Квалітетсвайн БА) тільки з винограду одного з 13 найякісніших виноробних регіонів Німеччини. Деякі з преміальних вин виготовляються з використанням винограду Ріслінг, Піно Блан, Піно Грі і Піно Нуар, причому більша частина його продається на території держави і не експортується в інші країни. Зекти, як правило, витримуються багато років в селажі або виноградниках, звідки походить виноград для їх виготовлення. Преміум Зект виробляється невеликими партіями і часто називається Вінцерзект (Зект для виноробів), так як він, зазвичай, виробляється власником виноградника, а не великими компаніями. В Австрії існує свій термін – Хауерзект.

Ігристість вина була відомою протягом всієї історії виноробства. Це було відзначено ще древніми грецькими і римськими письменниками, але причина цієї загадкової появи бульбашок не була на той час зрозумілою. Перше історичне свідчення про виробництво сучасного ігристого вина відноситься до Італії, де в 1622 році доктор Франческо Скаччі з Фабріано

опублікував свою роботу *De Salubri potu dissertatio*, де писав про властивості ігристих вин<sup>1</sup>. Тенденція виробництва ігристого вина, яке походить з провінції Шампань з'явилась ще в Середньовіччя, але тоді ігристість вважалась недоліком і таке вино на початку свого виробництва в провінції Шампань вважалось негідним для еліти<sup>2</sup>. Таємничі обставини, які супроводжували невідомий на той час процес бродіння і виділення вуглекислого газу зумовили назву ігристих вин «Винами диявола»<sup>3</sup>.

Німецьке виробництво ігристих вин почалося в 1826 році, коли Г.К. Кесслер енд Ко була заснована в Есслінг на Неккарі Георгом Крістіаном Кесслером (1787-1842), який раніше працював на винну компанію Вдова Кліко з 1807 по 1826 рік<sup>4</sup>. Як бачимо, виникнення Зекту не пов'язане ані з властивостями території вирощування винограду, ані з традиціями населення. Хоча саме ці два фактори визнаються ключовими для географічних зазначень. Німеччина значно пізніше від Італії, Греції та Франції почала виробляти ігристе вино. І початок виробництва прямо пов'язаний із запозиченням технології. Слід припустити, що, не отримавши досвіду роботи на Вдову Кліко, Крістіан Кесслер не зміг би розпочати виробництва ігристого вина, а поповнив би собою ряди німецьких виробників звичайного (але від того не менш гарного) вина.

Назвами, що спершу використовувались німецькими виробниками для своїх ігристих вин в 19 столітті були «Мосекс», «Зект» або «Шампанське». Остання назва була біль поширеною виключно в силу певної історії свого використання. Зект спочатку був неформальною німецькою назвою ігристого вина, придуманою в Берліні 1825 року<sup>5</sup>. При підписанні Версальського миру Франція використала воєнну перемогу над Німеччиною не тільки для відновлення власних територій, припинення збройного конфлікту, а, серед іншого, і для захисту власних географічних зазначень. Зокрема, у ст.275 Версальської угоди було визначено, що Німеччина сприйматиме і поважатиме на умовах взаємності будь-який закон або будь-яке судове рішення держав-учасниць, що визначає або регулює право на будь-яке регіональне зазначення, що стосується вина або алкоголю, вироблюваного в Державі, до якої регіон належить, або умови, під якими використання будь-якого такого імені, можливо, дозволене; в т.ч. імпорт, експорт, виробництво, розповсюдження, продаж або пропозиція для продажу продукції...<sup>6</sup> Це сталося задовго до того, як Постанова Європейського союзу заборонила використовувати ці назви за межами регіону Шампань.

Цікаво, що із Зектом пов'язується історія одного із найдавніших податків Німеччини – податку Шаумвайн, який з 2005 року був 136 євро за гектолітр, що відповідає 1,02 євро за 0,75 – літрову пляшку<sup>7</sup>. Цей податок був введений імператором Вільгельмом II в 1902 році для фінансування імператорського флоту.

### Назва монополізована в ЄС<sup>8</sup>

З часом позначення Зект, за відсутності шампанського аналогу, набуло популярності на ринках країн, де німецька мова перебувала у вжитку. І вже

у 80-х роках Німеччина спробувала монополізувати за собою дану назву. Зокрема, статтю 26 з Німецького Закону про винну продукцію від 14 липня 1971 року позначення «Sekt» могло використовуватись виключно до німецького ігристого вина, яке задовольняло певним умовам якості, та до вина зарубіжного виробництва, якщо німецька є офіційною мовою у даній країні. Закон також стосувався позначень «Weinbrand» та «Praedikatssekt».

Даний закон призвів до судової справи між Федеративною Республікою Німеччини та Європейським співтовариством на предмет порушення ФРН Регламенту № 816/70 щодо забезпечення вільного переміщення товарів.

В ході розгляду справи судом було визнано, що позначення «Sekt» і «Weinbrand» – є родовими, які Німеччина за допомогою законодавчого акту спробувала перетворити на зазначення походження. Що стосується «Praedikatssekt», то ця категорія вин, яка за змістом німецького закону мала мати певний вміст вітчизняного винограду, не асоціювалась у споживачів із товарами специфічної якості, тобто не несла розрізняльної здатності.

Вимога до мінімального розміру вмісту німецького винограду для можливості використання позначень була визнана аналогом до кількісних обмежень (квотування) товарів на ринку.

Сторона Німеччини наполягала на тому, що будь-які чинники, що прямо чи опосередковано вказують на походження товару можуть підлягати захисту. На свою користь відповідач надав ряд результатів опитувань споживачів, які підтвердили свої асоціації для зазначень «Sekt» і «Weinbrand», з продукцією, виробленою в Німеччині.

Яскравою тезою німецької сторони у справі стало те, що продукція «Sekt» має чіткі відмінності в результаті специфічного методу виробництва, що використовується в Німеччині та зумовлює типовий аромат, який окрім іншого, для продукції «Praedikatssekt» зумовлений необхідним мінімальним вмістом німецького винограду. Минуло трохи більше ста років від подій, описаних у першій частині статті, а технологія вже почала вважатися суто німецькою, та ще й такою, що зумовлює особливі якості. Суд, хоча і не використав факту запозичення технології при започаткуванні виробництва Зект в Німеччині, тим не менш, не сприйняв подібні доводи. Суд пристав на позицію, що метод виробництва вина продукту признає критерій, який є самодостатнім для надання товару особливостей, але можливим для застосування в інших географічних областях.

Тому суд визнав порушення Німеччиною Регламенту № 816/70. Іншим рішенням в 1970 Європейський суд скасував монополію на виробництво Зекту, що дозволило виноробним кооперативам і окремим виноробам виробляти і продавати свої власні ігристі вина. Разом, ці два рішення, сприяли використанню назви Зект для різних ігристих вин різної якості.

Історія даного суду демонструє, що цінність географічних зазначень (зазначень походження) виникає далеко не відразу, і предметом захисту вони стають виключно тоді, коли мають стійку асоціацію у споживачів із певною продукцією. При цьому вимоги споживачів для якості даної продукції відходять на другий план. Не стало предметом судового розгляду, але вкрай цікавим епізодом в історії Зект було те, що ця назва не пов'язана

із будь-яким географічним місцем. Ніколи так не називалась територія чи населений пункт Німеччини. Знову ж таки, основним чинником при спробах встановити обмежувальні заходи щодо позначень стали асоціації споживачів. І розповсюдження закону у прив'язці до мови країни виробництва товару є зайвим тому підтвердженням, адже не так важливо, де його виробляли, як те, що на ринках з німецькою мовою вже був сформований попит на товар з назвою Зект. Щоправда, за цим ствердженням давні греки, якби винайшли таку правову конструкцію як географічне зазначення, цілком могли би претендувати на визнання позначення «вино» – суте грецьким та можливим до використання лише щодо товарів, які походять з території Еллади.

### **Назва приватизована в Україні**

Останньою ланкою історії про захист прав на зазначення SEKT у цьому дослідження буде спір про захист зазначення KRIMSEKT, що відбувся в Україні. І цікаво, що в даному випадку Зект постає перед нами як торгова марка.

ЗАТ «Завод шампанських вин» звернулося до суду з позовом про усунення порушень його виключного права на знак для товарів і послуг «KRIMSEKT» та просило: заборонити ЗАТ «КЗШВ «Столичний» використовувати цей знак для товарів і послуг; зобов'язати відповідача усунути зазначений знак для товарів і послуг з однорідних товарів та упаковки, вироблених ЗАТ «КЗШВ «Столичний»; зобов'язати відповідача вилучити з торговельної мережі товари, позначені знаком для товарів і послуг «KRIMSEKT».

ЗАТ «КЗШВ «Столичний», в свою чергу, подало зустрічний позов, в якому просило визнати недійсним свідоцтво на знак для товарів і послуг від 15.07.1993 № 744 в частині надання самостійної правової охорони словесному позначенню «KRIMSEKT» та визнати недійсним свідоцтво на знак для товарів і послуг від 16.07.2001 № 20224, а також встановити факт добросовісного використання ним зазначеного словесного позначення «KRIMSEKT».

Рішенням господарського суду міста Києва від 25.05.2004 (суддя Палій В.В.) позов ЗАТ «Завод шампанських вин» задоволено повністю, а ЗАТ «КЗШВ «Столичний» у задоволенні зустрічного позову відмовлено.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 06.08.2004 (колегія суддів у складі: Коробенко Г.П. – головуєчий, судді Полянський А.Г., Андрієнко В.В.) рішення суду першої інстанції скасовано в частині задоволення первісного позову щодо зобов'язання ЗАТ «КЗШВ «Столичний» вилучити з торговельної мережі ігристі вина, позначені знаком для товарів і послуг «KRIMSEKT», та в цій частині позову відмовлено. В іншій частині рішення господарського суду міста Києва залишено без змін.

ЗАТ «КЗШВ «Столичний», наполягаючи на визнанні свідоцтв № 744 та № 20224 недійсними з посиланням на пункт 8 Тимчасового положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських

пропозицій в Україні, затвердженого Указом Президента України від 18.09.1992 № 479/92, та статтю 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», стверджувало, що словесне позначення «KRIMSEKT» в перекладі з німецької мови означає «кримське ігристе вино» та не відповідає умовам надання правової охорони, оскільки вказує на вид товару – вино, певні властивості товару – ігристе (шампанське) вино та місце походження товару – вина, виготовлені на основі кримських виноматеріалів, а також містить в собі найменування місця походження товару – півострів Крим.

Судом першої інстанції було призначено судову експертизу об'єктів інтелектуальної власності, проведення якої доручено спеціалістам Київського науково-дослідного інституту судових експертиз.

Згідно з висновком комісії експертів від 10.02.2004 № 2329:

– в українській мові немає слова «KRIMSEKT»; слово «KRIMSEKT» не можна вважати словом іншомовного походження, оскільки воно є штучним фантазійним словом;

– словесне позначення «KRIMSEKT» не має прямого перекладу з німецької на українську мову, оскільки у німецькій мові воно розглядається як іншомовне слово;

– позначення «KRIMSEKT» безпосередньо не вказує пересічному українському споживачеві на такий вид товару, як ігристе вино;

– позначення «KRIMSEKT» не перекладається на українську мову, і для пересічного українського споживача не несе визначеного семантичного навантаження, а тому не вказує ні на вид товару, ні на властивості товару, ні на місце походження товару;

– у свідомості українського пересічного споживача позначення «KRIMSEKT» не асоціюється безпосередньо з географічною назвою – півострів Крим;

– позначення «KRIMSEKT», взяте в цілому, не можна розглядати як таке, що вказує на півострів Крим як місце походження.

Суди дійшли висновку про відповідність зареєстрованого знака «KRIMSEKT» умовам надання правової охорони та відсутність підстав для визнання недійсними свідоцтв на знаки для товарів і послуг №№ 744 та 20224. З огляду на наведене місцевий та апеляційний суди дійшли висновку щодо необхідності задоволення позовних вимог ЗАТ «Завод шампанських вин» стосовно заборони ЗАТ «КЗІШВ «Столичний» використовувати знак для товарів і послуг “KRIMSEKT” за свідоцтвами №№ 744 і 20224 та зобов'язання відповідача усунути його з товарів та упаковки. 21 грудня 2004 року Вищий господарський суд України підтвердив це рішення, залишивши касаційну скаргу ЗАТ «КЗІШВ «Столичний» без задоволення, а рішення попередніх інстанцій – без змін.

На жаль, у судовій справі не було заявлено того факту, що позначення KRIMSEKT є поєднанням видової назви вина (відповідно до рішення Європейського суду) та назви півострова, а тому цілком могло перекладатись як «вино з Криму». Однак при експертизі спрацювала та саме помилка, на якій було побудовано позицію Німеччині у суді – думку споживачів

окремої країни. Звісно, що опитування українців або дослідження української мови не виявило ознак зекту. Однак дані вина призначались на експорт у країни Європи, де у свідомості пересічного споживача всі асоціації будуть прямими та вказувати на видову назву товару та місце його виробництва. З цього випливає важливий момент: правова категорія географічних зазначень виникає і формується не у країні виробництва, а у країні збуту товару, оскільки тільки там існує основна її цінність – репутація у споживача.

Як бачимо позначення Зект виникло завдяки штучно створеному вакууму на ринку для назви товару, який, в свою чергу, зобов'язаний своїй появі запозиченню технології. Захист права на дане позначення пройшов всі можливі стадії: закріплення на рівні державних стандартів, спроба зайняти свою нішу через географічні зазначення та буремні принади торгових марок. Для правової категорії, погодьтесь, карколомний сюжет.

1. *Stevenson T. The Sotheby's Wine Encyclopedia (4th Edition) / T. Stevenson // Dorling Kindersley. – 2005. – С. 169-178.* 2. *D. & P. Kladstrup «Champagne» // Harper Collins Publisher. – 2005. – С. 25.* 3. *Liger-Belair G. La physique des bulles de champagne / G. Liger-Belair // Annales de Physique 27 (4). – 2002. – С.7.* 4. *Вільна енциклопедія Wikipedia // Всесвітня мережа Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://en.wikipedia.org/wiki/Sparkling\\_wine#Sekt](http://en.wikipedia.org/wiki/Sparkling_wine#Sekt)* 5. Там же. 6. Там же. 7. *Robinson J. The Oxford Companion to Wine / J. Robinson // Third Edition Oxford University Press. – 2006. – С. 620.* 8. *В розділі використані матеріали судової справи за посиланнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61974CC0012:EN:PDF> та <http://oami.europa.eu/en/mark/aspects/pdf/JJ740012.pdf>*

УДК 347.13

Є. А. ТАЛИКІН

## ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЗОВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

*Стаття присвячена дослідженню процесуальної форми доказової діяльності в позовному провадженні господарського судочинства України. Автором з'ясовується вплив процесуальної форми на використання результатів логічних процесів пізнання та переконання в господарському процесі. Обґрунтовуються істотні риси процесуальної форми доказування.*

**Ключові слова:** процесуальна форма, доказування, пізнання, переконання.

**Таликин Е.А. Процессуальная форма доказательственной деятельности в исковом производстве хозяйственного процесса**

*Статья посвящена исследованию процессуальной формы доказательственной деятельности в исковом производстве хозяйственного процесса Украины. Автором выясняется влияние процессуальной формы на использование результатов логических*

---

© ТАЛИКІН Євген Анатолійович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля